

Benim İTÜ'm

Prof. Dr. Duran Leblebici
İTÜ Elektrik-Elektronik Fakültesi
Emekli Öğretim Üyesi

“1953'te öğrenci olarak girdiğim fakülte, kuruluşunu tamamlamış, akademik kadrosu, öğretim programı, laboratuvarları, kitaplığı ve teknik altyapısı ile o yılların Avrupası'ndaki teknik üniversitelerin ve mühendislik yüksekokullarının düzeyine erişmiş, kendi kimliğini edinmiş bir kurumdu...”

En önemli şanslarımdan biri hayatımın büyük bölümünü İTÜ Elektrik Fakültesi'nde yaşamak oldu. 1953'te öğrenci olarak girdiğim fakülte, kuruluşunu tamamlamış, akademik kadrosu, öğretim programı, laboratuvarları, kitaplığı ve teknik altyapısı ile o yılların Avrupası'ndaki teknik üniversitelerin ve mühendislik yüksekokullarının düzeyine erişmiş, kendi kimliğini edinmiş bir kurumdu. Beş yıl olan öğretimim sonunda 'yüksek mühendis' unvanı ile mezun olunuyordum.

Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki liselerde yetişmiş ve İTÜ'nün zorlu giriş sınavını kazanma başarısını göstermiş olan 9'u kız 90 öğrenciden oluşan sınıfımız, haftada 30 saatten fazla ders içeren öğretim programını -bazen zorlanarak da olsa- sınıflar ilerledikçe artan bir heyecanla tamamladı.

Elektrik Fakültesi'nde üçüncü sınıftan sonra 'kuvvetli akım' yahut 'zayıf akım' kollarından biri tercih ediliyordu. O yılların Türkiye'si'nde zayıf akım yani 'elektronik ve haberleşme' ile ilgili iş alanları çok kısıtlı olduğu için sınıfın çoğunluğu -hep olduğu gibi- kuvvetli akımı tercih etti. Bizim dönemimizde -belki de elektronik mühendisliği alanında ayak sesleri duyulmaya başlayan olağanüstü gelişmelerin hissedilmesi ile- zayıf akımı seçenlerin sayısı alışılmışın neredeyse iki katına, (12'ye) yükseldi. Ben lise yıllarımda başlamış olan 'radyo amatörülüğü'mün yönlendirmesi ile fakülteye zaten

elektronik okumak, hatta İTÜ yıllıklarından tanıdığım 'Mustafa Santur'un asistanı olmak' hayali ile girmiştik.

Diploma çalışmamı Prof. Dr. Mustafa Santur'un başkanlığı olduğu Yüksek Frekans Tekniği Kürsüsü'nde yaptım. Kürsü, kadrosu ve laboratuvarları ile farklıydı; rahmetli ağabeyimiz Prof. Dr. Hakkı Oranç'ın deyişi ile 'bir vaha'ydı. Son senenin sonlarına doğru bir gün laboratuvarında çalışırken 'Santur Bey' (öyle anılırdı fakültede) "Mezun olduktan sonra bizimle çalışmak ister misin" dedi. O yıllarda adet böyle idi; hocalar mezun olma aşamasındaki



Zayıf Akım Kolunun öğretim üyeleri son sınıf öğrencileri ile beraber (1966). Ön sırada soldan sağa Prof.Dr. Mustafa Santur, Prof.Dr. Adnan Ataman, Prof. Dr. Tarık Özker, Ord.Prof. Bedri Karafakioğlu, Prof. Ziya Süder, Prof. Fikri Uzgören ve Prof. Tahsin Saya. Ben arka sırada, öğrencilerin arasındayım.

öğrencilerden kurum için ümit verici olduğunu düşündüklerine çengel atarlardı.

Böylece İTÜ'deki hayatımın ikinci döneminin kapağı açılmış oldu. Kadrosuna dahil olduğum Yüksek Frekans Tekniği Kürsüsü'nün akademik kadrosunda Kürsü Başkanı Prof. Dr. Mustafa Santur'dan başka Doç. Dr. Adnan Ataman ve Doç. Tahsin Savaş vardı. O yıllarda üniversitede asistanlara verilen aylık, gelişmeye başlayan özel sektördeki mühendislere verilen aylığın çok altında kaldığı için asistan sayısı çok azdı; benden başka iki asistan daha vardı.

1959 yılı başında askere gittim. 1960 Temmuzunda askerden döndüğümde bir sürprizle karşılaştım: Santur Bey, 1960 darbesini yapan askerler tarafından üniversitelerden uzaklaştırılan 147'lilerden biri olarak kürsüden ayrılmıştı. Tahsin Bey de ekonomik koşulların zorlaması ile üniversiteden ayrılarak Çukurova Elektrik Santrali'nde yönetici olarak çalışmaya başlamıştı. Kürsü başkanlığını üstlenmiş olan Adnan Bey öğretimin devam ettirilebilmesi için Santur Bey'in derslerini benim vermem gerektiğini söyledi.

Bu, olağanüstü bir sorumluluktan benim için. Santur Bey'in derslerinde tuttuğum notlara güvenerek ve askerliğimi Kara Harp Okulu'nda elektronik öğretmeni olarak yaparken kazanmış olduğum kürsü ve karatahta deneyiminden yararlanarak başladığı 'hocalık' hayatım ve emekli olduğum 2001 yılına, emeklilik sonrasında da Elektronik Bölümü öğrencileri için verdiğim seçime bağlı bir dersle 2015 yılına kadar devam etti.

Tranzistorun ve tümdevrelerin icadı ile olağanüstü bir hızla değişen elektronik teknolojisindeki gelişmelerin gerisinde kalmamak için açılan yeni dersler, yeni laboratuvarlarla devam eden öğretim ve araştırma etkinliklerinin yanı sıra doçent olmamla birlikte yönetime katılma sorumluluklarının gündeme geldiği yeni bir dönem başladı benim için.

Bizim dönemimizde -belki de elektronik mühendisliği alanında ayak sesleri duyulmaya başlayan olağanüstü gelişmelerin hissedilmesi ile- zayıf akımı seçenlerin sayısı alışılmışın neredeyse iki katına, (12'ye) yükseldi. Ben lise yıllarında başlamış olan 'radyo amatörlüğü'mün yönlendirmesi ile fakülteye zaten elektronik okumak, hatta İTÜ yıllıklarından tanıdığım 'Mustafa Santur'un asistanı olmak' hayali ile girmiştım

YÖK öncesi dönemde fakültelerde tüm öğretim üyelerinin katıldığı bir 'Genel Kurul' ve genel kurul tarafından seçilen az sayıda öğretim üyesinin katıldığı bir 'Yönetim Kurulu' vardı. Öğretim programlarında yapılacak değişiklikler, kurulacak yeni laboratuvarlar, akademik yükseltmeler gibi her türlü akademik konunun konuşulduğu ve bütün üyelerin eşit söz hakkına sahip olduğu genel kurul toplantıları hep tartışmalı geçer ama sonunda toplantı ortak akılla bütün katılımcıların katıldığı bir kararın alınması ile sonuçlanır ve dekan bu kararların uygulanması için gereken işlemleri yapardı.

Bu 'katılımcı' yönetim şekli üniversite düzeyinde de geçerliydi. Tüm fakültelerin dekanlarının yanı sıra her fakülteden fakülte kurulu tarafından seçilmiş bir senatörün katıldığı Üniversite Senatosu, üniversitenin tümünü ilgilendiren kararların tartışılarak alındığı bir forumdu. Fakülte dekanlarından oluşan üniversite yönetim kurulunda ise akademik konular dışında kalan yönetsel kararlar alınır ve -tüm öğretim üyelerinin katılımı ile seçilmiş olan- rektör senatoda ve yönetim kurulunda alınan kararların uygulayıcısı olarak görev yapardı.

İTÜ'de bu yönetim şekli YÖK'ün geldiği 1981'den sonra da YÖK öncesinde yönetimde rol almış rektörlerin görev yaptığı dönemlerde ana hatları ile devam etti.

Kararlar yine senatoda ve yönetim kurulunda alınıyor ve rektörler bu kararlara saygı gösteriyor ve uyguluyorlardı. Zamanla yeni düzenin rektörlere verdiği olağanüstü gücü fark eden yeni kuşak rektörler yeni yasanın 'ruhuna' uygun şekilde hareket etmeye, kurulları bir 'danışman' olarak değerlendirmeye, hatta değerlendirmemeye başladılar. Böylece ülkemizde her alanda git-tikçe artan bir oranda etkin olan 'kişi yönetimi' yöntemi İTÜ'ye de hakim oldu.

Benim akademik hayatımın yaklaşık yarısı YÖK öncesinde, katılımcı yönetim kültürünün geçerli olduğu dönemde, yarısı da YÖK sonrası dönemde geçti. Her iki dönemde de yönetim görevlerim oldu, kurullara katıldım. Dolayısıyla bu iki dönemi temel özellikleri ve ruhu bakımından karşılaştırma şansına sahip olduğumu düşünüyorum.

Yazımı bitirirken, bu iki dönemin temel özelliklerini gözleme dayalı değerlendirmelerle özetleyeceğim:

YÖK öncesi katılımcı yönetim yönteminin bana göre en önemli özelliği öğretim üyelerinin kendilerini kurumun bir parçası ve İTÜ'nün gelişmesinde sorumluluk sahibi olarak görmeleri idi. Yönetimde süreklilik esastı; her yeni gelen yönetici bir öncekinin başlattığı işleri geliştirerek devam ettirirdi. Yöneticiler düzeyinde ise görev süresi biten bir rektör yahut dekan, hem yeni yönetici hem de -çalışanlar dahil- üniversite camiası tarafından kurumun saygın bir üyesi olarak algılanır, saygı görürdü.

YÖK öncesi katılımcı yönetim yönteminin bana göre en önemli özelliği öğretim üyelerinin kendilerini kurumun bir parçası ve İTÜ'nün gelişmesinde sorumluluk sahibi olarak görmeleri idi. Yönetimde süreklilik esastı; her yeni gelen yönetici bir öncekinin başlattığı işleri geliştirerek devam ettirirdi.

YÖK sonrası'nın 'kişi yönetimi' döneminde üniversitede olup bitenlere herhangi bir katkı yapma olanağı göreme-

yen öğretim üyelerinin kurumla duygusal bağları gitgide zayıfladı. Anabilim dallarının kapatılması gibi uygulamalar, öğretim üyelerinin kurumun gelişmesi ile ilgili ortak çalışma ortamlarını ortadan kaldırdı, kişileri bencilleştirdi. Yönetim düzeyinde ise kurum kültürünün sürekliliği önemli ölçüde zedelendi. Yeni gelen rektörlerin ve dekanların kendi anlayışlarına göre bir 'beyaz sayfa' açarak bir önceki yöneticinin başlattığı işlerin üstünü çizmeye başlamaları ve bazılarının önceki dönemlerde oluşmuş kurumsallaşmaları -her olanağı kullanarak- yok etmeye çalışmaları, mezunların -ve sanıyorum üniversite camiasının büyük bölümünün- üzüntü ile izlediği olağan olaylar haline geldi.

Yorumu size bırakıyorum.

Aidiyet Duygusu

Y. Müh. Güner Koçel

İTÜ Makine Fakültesi 1959 mezunu

İnsanların geçmiş hayatlarında;

- Yaşadıkları mahalleler,
- Uzun süreli veya kısa süreli temasta olduğu insanlar ve edindiği intibalar,
- Çalışmalarını beraber yaptığı insanlar,

Çeşitli vesilelerle şahit olduğu ve bilfiil iştirak ettiği olaylar, hafızalarında kaçınılmaz şekilde derin izler bırakmaktadır. Her insan gibi benim de özellikle öğrencilik yıllarımdan ve bilahare meslek hayatımdan, belleğimde derin izler bırakan anılar mevcut olup günlük hayatta çeşitli vesilelerle zihnimde yeniden canlanmaktadır. Tazelenen bu anıların bazıları insanı mutlu eden, bazıları ise hatırlamak istemediği anılar olabiliyor.

Ben burada özellikle İTÜ'deki öğrencilik yıllarımdan ve aidiyet duygusundan bahsetmek istiyorum. Benden beş yaş büyük ağabeyim İTÜ mimarlık öğrencisiyken ben lise öğrencisiydim. Lisede yatılı öğrenciydim. Ağabeyim de Gümüşsuyu Yurdu'nda kalıyordu. Her çarşamba ve cuma günleri ağabeyimi ziyarete giderek üniversite koridorlarını, sınıfları, kantinleri hatta bazı laboratuvarları ziyaret ederdim. Üniversitenin, o çağlardaki bir lise öğrencisini etkileyen bütün unsurları hafızama kazanmıştı. Dolayısıyla ben de yönümü İTÜ'ye çevirmiştim.

O yıllarda bütün ülkede mühendislik mesleğinin yüksek itibarı sebebiyle İTÜ benim gözümde mühendisliğin Kâbe'si

gibi görünüyordu. Bu başlangıç etkilerine ilaveten bilahare giriş imtihanlarında başarılı olarak İTÜ Makine Fakültesi öğrencisi olunca mutluluğum çok büyük oldu. Üniversite öğrencisi olduktan sonra öğrenci arkadaşlıkları, hocalarla ilişkiler ve hocaların bizde bıraktığı etkiler ve saygı duygusu, öğrenci arkadaşlarla beraber yarattığımız heyecanlı 'Kıbrıs bizimdir, ya öleceğiz ya böleceğiz' sloganlı yürüyüş ve mitingler hafızamda silinmesi mümkün olmayan derin izler bıraktı. Ayrıca hocalarımızın o günkü öğrenci gözü ile üzerimizde bıraktığı derin saygı duygusu ve bazı derslerin notu kıt hocalarının bıraktığı korku ile karışık saygı duygusunu unutmak mümkün olmuyor.

O günlerde üniversitemizin mevcut beş fakültesinde beşer sınıfta takriben 3500 öğrencisinin, bugünkü duruma kıyasla fevkalade az olması da öğrencilerin büyük kısmının birbirini tanımamasına vesile idi. Ve yukarıda belirttiğim mahal, hocalar, öğrencilerin ilişkileri ve benzeri bütün bu unsurlar hayatımız boyunca hafızamızdan silinmeyen derin izler bırakmış ve meslek hayatımızı da etkileyen güçlü ilişkiler yaratmıştır. Buna mukabil bugünkü şartları yukarıda belirttiğim muhtelif şartlarla mukayese edersek, bariz ve derin farklılıklar hemen görülebilir; bunun sonucu aidiyet duygusundaki farklılıklardır. Nitekim bugün pek çok eski mezun arkadaşla görüştüğümüzde hep aynı hissiyatı ifade etmektedirler. Bu durumu iyileştirmek ve mezunlar arasında ilişkileri güçlendirmek, hafızalardaki aidiyet duygusunu da kuvvetlendirecektir.

Üniversitemizde aidiyet duygusunu güçlendirmek için başta camia ile ilgili derneklere, teşekküllere, kulüplere ve üniversite yönetimine önemli görevler düştüğü kanısında olduğumu belirtmek isterim.